

Česká zemědělská univerzita v Praze
Institut vzdělávání a poradenství
Katedra celoživotního vzdělávání a podpory studia

Základní pravidla pro psaní distančního textu

Bakalářská práce

Autor: **Anita Vydrová**

Vedoucí práce: PhDr. Lucie Smékalová, Ph.D.

2015

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra celoživotního vzdělávání a podpory studia

Institut vzdělávání a poradenství

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Anita Vydrová

Poradenství v odborném vzdělávání

Název práce

Základní pravidla pro psaní distančního textu

Název anglicky

The basic rules for creating a distance text

Cíle práce

Cílem bakalářské práce je popsat pravidla pro tvorbu distančního textu a vytvořit ukázkou jedné kapitoly distančního textu zaměřenou na přípravu základního výcviku jezdce.

Metodika

1. Studium vybrané problematiky v dostupných informačních zdrojích a průběžné konzultace s vedoucí práce.
2. Vymezení terminologie a deskripce teoretických východisek.
3. Vymezení předmětu: Práce bude popisovat důležitá pravidla pro tvorbu distančního textu. Tato pravidla budou aplikována na specifický obsah jedné kapitoly distančního textu, která se bude zaměřovat na přípravu základního výcviku jezdce.
4. Vyvození závěru, soupis literatury, korekce formálních a stylistických náležitostí.
5. Harmonogram zpracování: Kompletní pracovní verzi práce odevzdat vedoucí práce do konce ledna 2015. Finální verzi práce odevzdat na studijní oddělení do 31.3.2015.

Doporučený rozsah práce

Dle pravidel pro psaní bakalářských prací.

Klíčová slova

pravidla, distanční text, jezdecká licence.

Doporučené zdroje informací

BEDNAŘÍKOVÁ, Iveta. Jak psát "distančně". 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007, 122 s. Monografie (Univerzita Palackého). ISBN 978-802-4416-816.

Česká jezdecká federace. Dostupné na WWW: <http://www.cjf.cz/>

DOLEŽALOVÁ, Linda. Průvodce jezdeckvím. 1. vyd. Olomouc: Rubico, 2003, 142 s. ISBN 80-858-3986-5.

HERMSEN, Josée. Koně: encyklopedie. 6. vyd. Čestlice: Rebo, 2008, 312 s. Encyklopedie (Rebo). ISBN 978-80-7234-933-3.

ZLÁMALOVÁ, Helena. Distanční vzdělávání a eLearning: učební text pro distanční studium. Vyd. 1. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2008, 144 s. ISBN 978-808-6723-563.

ZLÁMALOVÁ, Helena. Příručka pro autory distančních vzdělávacích opor: jak vytvořit distanční studijní text. Vyd. 1. Praha: Národní centrum distančního vzdělávání, 2006, 67 s. ISBN 80-863-0239-3.

Předběžný termín obhajoby

2015/06 (červen)

Vedoucí práce

PhDr. Lucie Smékalová, Ph.D.

Elektronicky schváleno dne 24. 2. 2015

Ing. Jiří Husa, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 24. 2. 2015

prof. Ing. Milan Slavík, CSc.

Ředitel

V Praze dne 30. 03. 2015

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma:

Základní pravidla pro psaní distančního textu

vypracovala samostatně a použila jen pramenů, které cituji a uvádím v seznamu použitých zdrojů.

Jsem si vědoma, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím s jejím zveřejněním dle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a to i bez ohledu na výsledek její obhajoby.

Jsem si vědoma, že moje bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitní databázi a bude veřejně přístupná k nahlédnutí.

Jsem si vědoma, že na moje bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, především ustanovení § 35 odst. 3 tohoto zákona, tj. o užití tohoto díla.

.....
(podpis autora)

V dne.....

Touto cestou bych velice ráda poděkovala vedoucí mé bakalářské práce PhDr. Lucii Smékalové, Ph.D. et Ph.D. za její vstřícnost, ochotu, za její rady a čas, který mi věnovala a přátelský přístup.

Abstrakt

Bakalářská práce nese název „Základní pravidla pro tvorbu distančního textu“. Práce pojednává o tom, jak správně tvořit studijní texty pro distanční studium, jakých pravidel se držet a čeho se naopak při psaní distančních textů vyvarovat. V jednotlivých kapitolách teoretické části práce se věnuji charakteristice distančního vzdělávání a samotných distančních textů, dále potom popisu nejdůležitějších zásad pro psaní těchto studijních opor. Zmiňuji například, jakou by měl mít studijní text pro distanční studia strukturu, grafickou úpravu nebo jaký jazykový projev je vhodné použít. V praktické části bakalářské práce vytvářím ukázkou jedné kapitoly distančního textu se všemi náležitostmi. Pro vytvoření této ukázky jsem využila znalosti nabyté studiem odborné literatury, které jsem přenesla do praxe.

Abstract

Bachelor thesis entitled „The basic rules for creating a distance text“. This thesis discusses how to properly form the texts for distance learning, what rules to follow and what things to avoid when writing distance text. In the individual chapters of the theoretical part of the thesis I discuss the characteristics of distance learning and distance texts, then I also describe the most important principles for writing these study materials. I refer, for example, what should have the distance text structure, layout or what language expression should be used. In the practical part of the thesis I make an example of one chapter of the distance text with all text necessities. To create this example, I used the knowledge gained by studying professional literature that I transferred into practice.

Obsah

Obsah.....	7
Seznam tabulek	9
Seznam obrázků	9
Úvod.....	10
TEORETICKÁ ČÁST.....	11
1 Distanční vzdělávání	11
1.1 Charakteristika a vymezení distančního vzdělávání.....	11
1.2 Odlišnosti DiV od ostatních forem vzdělávání.....	12
1.2.1 Odlišnost DiV od prezenční formy studia	12
1.2.2 Odlišnost DiV od kombinované formy studia.....	12
1.2.3 Odlišnost DiV od dálkové formy studia.....	12
1.2.4 Odlišnost DiV od večerního studia.....	13
1.3 Prvky distančního vzdělávání	13
1.4 Výhody a nevýhody distančního vzdělávání	14
1.5 Studijní opory využívané při distančním vzdělávání.....	14
2 Distanční text.....	16
2.1 Charakteristika distančního textu	16
2.2 Rozdíly mezi klasickou učebnicí a textem určeným pro DiV	16
2.3 Co je třeba znát před začátkem tvorby distančního textu.....	18
3 Struktura distančního textu.....	19
3.1 Titulní list	19
3.2 Obsah.....	19
3.3 Úvod	20
3.4 Stať	21
3.5 Závěr.....	21
3.6 Glosář.....	21
3.7 Přílohová část.....	21

3.8	Závěrečný test.....	22
3.9	Seznam použité a doporučené literatury.....	22
3.10	Dotazník pro hodnocení.....	22
4	Struktura kapitoly.....	23
4.1	Úvod.....	23
4.1.1	Studijní cíle.....	23
4.1.2	Čas potřebný ke studiu.....	26
4.1.3	Stručné shrnutí předběžných znalostí.....	27
4.1.4	Klíčová slova.....	27
4.2	Výkladová část.....	28
4.2.1	Motivační prvky.....	28
4.2.2	Aktivizující prvky.....	29
4.2.3	Prvky zpětné vazby (korektivní prvky).....	30
4.3	Závěr.....	31
5	Další zásady psaní distančního textu.....	32
5.1	Grafická úprava distančního textu.....	32
5.2	Jazykový projev.....	33
6	Autorský zákon.....	34
6.1	Autorské dílo.....	34
6.2	Autor.....	34
6.3	Autorské právo.....	35
	PRAKTICKÁ ČÁST.....	36
7	Distanční text.....	36
8	Závěr.....	46
9	Seznam použitých zdrojů.....	47

Seznam tabulek

Tabulka 1: Rozdíly mezi skriptem a DiV textem.....	17
Tabulka 2: Bloomova taxonomie studijních cílů	25
Tabulka 3: Příklad zajímavosti.....	30

Seznam obrázků

Obrázek 1: Piktogramy.....	21
Obrázek 2: Schéma formulace studijních cílů.....	24
Obrázek 3: Matematický vzorec pro výpočet obtížnosti textu.....	27

Úvod

V dnešní době je vzdělávání velice důležitou a nepostradatelnou součástí života každého, kdo se chce zařadit do pracovního procesu. Nejde již jen o základní a tedy i povinné vzdělávání. Mnoho lidí se v průběhu života věnuje dalšímu vzdělávání, ať už z vlastní vůle a zájmu nebo je k tomu donucena okolnostmi a myšlenkou na lepší uplatnění na trhu práce. Ať se jedná o formální vzdělávání, zajišťované školským systémem, či neformální v podobě nejrůznějších rekvalifikací a kurzů dalšího vzdělávání, mnohdy je těžké skloubit dohromady studium, osobní a profesní život. Právě z tohoto důvodu je distanční vzdělání aktuálním tématem v dnešní společnosti a i proto jsem se rozhodla blíže se mu věnovat v této bakalářské práci.

Bakalářská práce nese název „Základní pravidla pro tvorbu distančního textu“. Jejím hlavním cílem je popsat a ukázat na praktickém příkladu, jaká pravidla je třeba dodržet při tvorbě textů pro distančně studující osoby. Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část.

Teoretická část je rozčleněna do šesti kapitol a hlavní metodou pro její vznik bylo studium odborné literatury. V první kapitole se věnuji charakteristice distančního vzdělávání, jeho odlišnostmi od ostatních forem studia, jeho prvky, výhodám a nevýhodám a nakonec studijním oporám, které se pro distanční studium používají. V druhé kapitole se již věnuji samotnému distančnímu textu a jeho charakteristice. V kapitole 3, 4 a 5 popisují jednotlivé zásady a pravidla, která je třeba dodržet při psaní distančních textů. Píši zde o struktuře distančního textu, struktuře kapitoly a dalších zásadách jako je grafická úprava či jazykový projev. V poslední kapitole teoretické části se podrobněji věnuji autorskému zákonu, který by měl znát každý autor studijních opor.

V praktické části bakalářské práce vytvářím jako vzor a praktickou ukázkou jednu kapitolu distančního textu, jehož cílovou skupinou jsou zájemci o jezdeckou licenci. V této části ukazují jednotlivé zásady pro psaní distančního textu, popsané v teoretické části bakalářské práce. Pro tvorbu této části práce jsem využila znalosti nabyté studiem odborné literatury.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Distanční vzdělávání

V této kapitole se budu zabývat charakteristikou distančního vzdělávání a jeho odlišnostmi od ostatních vzdělávacích forem. Upřesním, jaké jsou prvky distančního vzdělávání, jaké jsou jeho výhody a nevýhody. Podrobněji se budu zabývat jednou ze studijních opor, které se v distančním vzdělávání užívají, konkrétně distančním textem. Nakonec vytvořím ukázkou distančního textu.

1.1 Charakteristika a vymezení distančního vzdělávání

„Distanční vzdělávání je multimediální forma vzdělávání, založená na řízeném studiu, při kterém jsou vzdělavatelé a vzdělávaní trvale nebo převážně navzájem fyzicky odděleni“ (Zlámalová, 2006, s. 9).

Slovo distanční vzdělávání pochází z anglického výrazu Distance education nebo Distance learning. V České republice se velmi rozšířilo používání zkratky DiV, která se bude často objevovat i v mé bakalářské práci. Dvořáková (1999, s. 5) uvádí, že distanční vzdělávání je forma studia, při které není učitel a studující v přímém kontaktu. Jedná se tedy o „vzdělávání na dálku“. Podškubková, Pospíšil a kol. (2006, s. 10) navíc doplňují, že DiV vzniklo jako ucelený soubor vzdělávacích principů a pravidel, díky kterým mohou studovat i lidé, kteří se z nějakého důvodu nemohou zúčastnit prezenční formy výuky. Překážky pro vzdělávání prezenční formou jsou dle Zlámalové (2006, s. 7) následující:

- **Vzdálenost** – vzdělávací instituce je příliš vzdálená od místa bydliště a tudíž je velice obtížné za vzděláváním dojíždět.
- **Čas** – studující se nemůže dostavit do vzdělávací instituce v době, kdy probíhá vzdělávací proces a to většinou proto, že v té době musí být přítomen v zaměstnání.
- **Fyzický handicap** – pohybové obtíže neumožňují studujícímu dostavit se do vzdělávací instituce či sedět po celý průběh vzdělávacího procesu v lavici.
- **Sociální handicap** – finanční potíže znemožňují financovat náklady na studium, zájemce o studium se musí starat o malé dítě, nemocného atd.

Autorka dále upozorňuje na skutečnost, že se tyto překážky mohou týkat všech věkových skupin a v některých zemích se tak vzdělávají i děti v rámci povinné školní docházky. V České republice je však největší zájem o distanční vzdělávání mezi dospělými tzn. v oblasti

terciálního a celoživotního vzdělávání. Dospělí využívají DiV k dosažení vysokoškolského vzdělání a získání diplomu, k rekvalifikacím nebo i ke krátkodobým kurzům dalšího vzdělávání, ve kterých mohou získat nové znalosti a dovednosti, např. jazykové kurzy.

V průběhu distančního kurzu však studující nestudují zcela izolovaně, ale pravidelně se mohou obracet, komunikovat a konzultovat veškeré učivo se svým vyučujícím. Tato komunikace probíhá zpravidla online skrze e-mail, internet nebo speciální interaktivní programy (Jaký je rozdíl mezi dálkovým a distančním studiem?, 2012).

1.2 Odlišnosti DiV od ostatních forem vzdělávání

Jak již bylo zmíněno, DiV je jednou z pěti forem vzdělávání. Patří sem klasická forma – vzdělávání prezenční, dále kombinované, dálkové, večerní studium a nakonec právě vzdělávání distanční.

1.2.1 Odlišnost DiV od prezenční formy studia

„Základním rozdílem mezi distančním a klasickým vzděláváním je fyzické odloučení studujícího od učitele a také od skupiny spolužáků“ (Podškubková, Pospíšil a kol., 2006, s. 12).

Výuka při prezenční formě probíhá přímo na půdě vzdělávací instituce, v pětidenním pracovním týdnu, dopoledne i odpoledne během všedního dne. Studující je navíc povinen zúčastnit se alespoň minimálního daného počtu hodin.

1.2.2 Odlišnost DiV od kombinované formy studia

Kombinovaná forma studia by se dala definovat jako propojení distanční a prezenční formy. Dle Zlámalové (2006, s. 9) se kombinovaná forma liší od DiV především vyšším podílem prezenční části. Při kombinovaném studiu dochází totiž k častější osobnostní přítomnosti studujícího v instituci poskytující vzdělání. Díky tomu je i ve větším kontaktu s vyučujícím a spolu studujícími.

1.2.3 Odlišnost DiV od dálkové formy studia

Dálková forma je podobně jako DiV založena více méně na samostudiu. Studující však dochází pravidelně jedenkrát za týden či za dva týdny do školy, kde jsou mu poskytovány odborné konzultace. Počet konzultací činí cca 200 hodin za školní rok. Oproti tomu při

distanční formě se nevyžaduje žádná fyzická přítomnost studujícího ve škole. (Jaký je rozdíl mezi dálkovým a distančním studiem?, 2012).

1.2.4 Odlišnost DiV od večerního studia

Při večerním studiu se jedná v podstatě o prezenční formu, která však probíhá v odpoledních či večerních hodinách. Nemusí vždy probíhat každý všední den, uskutečňuje se však několikrát do týdne a týdně obsáhne dohromady 10 – 18 hodin (Jaký je rozdíl mezi dálkovým a distančním studiem?, 2012).

1.3 Prvky distančního vzdělávání

Distanční forma studia má určité základní charakteristické prvky, které se u každého autora drobně liší. Pro svoji bakalářskou práci jsem se rozhodla použít prvky DiV, které ve své publikaci uvádí Zlámalová (2006, s. 10):

- **Flexibilita studijní** – umožňující časovou a místní volbu studia.
- **Flexibilita obsahová** – modulární stavba studijních produktů, umožňující výběr dle aktuálních možností a potřeb studenta.
- **Flexibilita organizační** – umožňující individuálně upravit a průběžně měnit tempo studia s ohledem na aktuální časové možnosti studujícího.
- **Vysoká míra individualizace** – nemusejí se vytvářet studijní skupiny, nižší míra setkávání studujících mezi sebou nebo s pedagogy.
- **Široké využití informačních a komunikačních technologií** – dává možnost překonávat negativa individualizace studia, velmi rozšiřuje možnosti rychlé komunikace, umožňuje rychlou a variabilní zpětnou vazbu pro studujícího, zajišťuje dobrý servis pro pedagogy (studijní přehledy, statistiky, kontrola zapojení studentů apod.) a zejména umožňuje kvalitní zpracování textů s širokým a pedagogicky efektivním využitím multimediálních prostředků).
- **Charakteristicky zpracované studijní pomůcky** – zejména formální prvky studijních textů určených k samostatnému studiu.
- **Specificky individuální pedagogická podpora studujících** – tutorování.

1.4 Výhody a nevýhody distančního vzdělávání

Stejně jako všechny formy vzdělávání má i DiV pro studujícího řadu výhod i nevýhod.

Mezi hlavní **výhody** distanční formy studia patří dle Podškubkové a Pospíšila (2006, s. 17):

- Dobrá místní dostupnost. Studující nemusí nikam docházet, může studovat doma, nebo na místě, které je pro něj pro studium nejvhodnější.
- Dobrá věková dostupnost, studium není nijak omezeno pro žádnou věkovou kategorii a je vhodné i pro hendikepované osoby.
- Možnost souběžných ekonomických aktivit, což umožňuje lidem studovat i během zaměstnání.
- Orientace na specifické potřeby studujícího – každý si sám zvolí tempo studia, může si zvolit, jak bude postupovat, jak dlouhý čas studiu věnuje a sám si stanoví denní dobu, která je pro něj na studium optimální.
- Nižší výdaje spojené s cestováním, nákupem učebnic a podobně.

Stejně jako pozitiva, má tato forma studia i řadu **negativ**, mezi která patří:

- Malá motivace ke studiu, případně ztráta motivace v průběhu studia a s tím související nedostatečné studijní návyky, které mohou vést k obtížím se zvládnutím studia (Zlámalová, 2008, s. 33).
- Nedostatek času na samostudium (Zlámalová, 2008, s. 33).
- Osamocenost při studiu, izolovanost a chybějící sociální kontakt, nemožnost porovnávat se v průběhu studia s ostatními, radit se apod (Podškubková, Pospíšil a kol. 2006, s. 19).
- Nutnost využívání elektronických technologií. (Podškubková, Pospíšil a kol. 2006, s. 19).

1.5 Studijní opory využívané při distančním vzdělávání

„Termínem studijní opory označujeme všechny prvky, které má v sobě distanční studijní produkt (modul, kurz, program) zabudovány k tomu, aby se o ně mohl chybějící opřít při svém samostatném studiu“ (Zlámalová, 2006, s. 13).

Dle Podškubkové, Pospíšila a kol. (2006, s. 16) by studijní opory měly nahrazovat absenci vyučujícího a zajišťovat všechny potřeby studujícího. Jde tedy o všechny materiály, které jsou speciálně připravené pro samostatné studium a mají nahradit prezenční výuku. Dle Palána

(Studijní opora DiV, 2014) musí proto tyto opory splňovat funkci informativní, motivační, komunikativní, diagnostickou a kontrolní.

Mezi základní studijní opory patří dle Zlámalové (2008, s. 75 – 78):

- **Tištěný distanční text** – speciálně metodicky zpracovaná tištěný materiál, pravděpodobně nejrozšířenější médium, často používán v kombinaci s dalšími studijními oporami.
- **Elektronický studijní text** – v současnosti hojně využíván pro mnoho předností jako například snadná a levná distribuce, minimální náklady na opravy a inovace, snadné propojení s audio a video sekvencemi.
- **Videonahrávky** – používány u přírodních věd, kde je nutné názorně ukázat nejrůznější jevy apod.
- **Audionahrávky** – často využívané v jazykových kurzech a u hudebních věd
- **LMS** – elektronický systém řízení studia, využíváný při e – learningu.
- **Kompaktní disk CD a DVD** – výhodou je, že přenášejí obraz i zvuk, pro jejich přehrání je však zapotřebí počítač s přehrávačem CD a DVD.
- **Televizní programy.**
- **Rozhlasové programy.**

Jelikož se má práce zabývat tvorbou distančních textů, budu se ve své práci dále věnovat pouze této variantě studijních opor.

2 Distanční text

V této kapitole se budu podrobně zabývat samotným distančním textem, jeho charakteristikou a rozdílem oproti klasické učebnici.

2.1 Charakteristika distančního textu

„Jedná se o tištěný studijní materiál metodicky (didakticky, resp. pedagogicky), psychologicky a graficky speciálně zpracovaný tak, aby v maximální míře usnadňoval samostatné studium a umožňoval tzv. řízené sebevzdělávání“ (Orzelová, 2009, s. 2).

Charakter samotného distančního textu je vlastně odvozen od charakteristik DiV, které jsem uváděla v předchozí kapitole. Je důležité, aby text určený pro distančně studující splňoval všechny funkce, které splňovat má. Nesmí být opomenuto ani to, že tento text do jisté míry nahrazuje přítomnost vyučujícího. Jak uvádí Dvořáková (1999, s. 25) autor textu musí pamatovat, v jakých podmínkách studující pracují, a čemu musí být tedy distanční text přizpůsoben. Tyto podmínky jsou:

- geografická vzdálenost a izolace studujících;
- omezený čas na studium;
- omezený styk s vyučujícím.

2.2 Rozdíly mezi klasickou učebnicí a textem určeným pro DiV

„V distančním studiu mají studijní texty zpravidla stěžejní úlohu, která je zcela odlišná od úlohy skript či učebnic v denním studiu. Skripta a učebnice v denním studiu umožňují studentům zopakovat, shrnout a doplnit prezenční výuku a rozšířit své poznatky nabyté během přednášek. Distanční texty ovšem mají v první řadě za úkol prezenční výuku kvalitním způsobem nahradit“ (Dvořáková, 1999, s. 25).

Jak již bylo napsáno, při tvorbě distančního textu musí být brán zřetel na odlišné podmínky než u klasické prezenční výuky. Díky tomu se klasická učebnice, využívaná pro prezenční výuku od distančního studijního textu zásadně liší. Zjednodušeně by se dalo říci, že v klasické učebnici najdeme pouhá fakta, zatímco v textu, který je vzdělávací oporou pro DiV, jsou tato fakta doplněna o další prvky. Těmto prvkům se budu podrobněji věnovat v kapitole 4 a 5.

Zlámalová (2006, s. 20) shrnula základní rozdíly mezi klasickým studijním textem určeným pro podporu kontaktního vyučování a studijním textem pro DiV do přehledné tabulky:

Tabulka 1: Rozdíly mezi skriptem a DiV textem

UČEBNICE (SKRIPTUM)	STUDIJNÍ TEXT PRO SAMOSTUDIUM (PRO DiV)
Většinou nejsou formulovány studijní cíle, pokud ano, tak spíše jako učební cíle pro psaní učebnice a ne pro studující.	Cíle definují požadavky, kterých má studující po prostudování text dosáhnout.
Text je rozdělen nestejně podle tématu, psán tak, aby byl co nejvíce obsažný a zhuštěný.	Text je členěn na studijní jednotky, které jsou rovnoměrněji rozděleny co do rozsahu a obsahu studované látky tak, aby odpovídaly časovým úsekům, kdy mají studující možnost se věnovat studiu.
Text je psán většinou lineárním způsobem.	Text je psán více strukturovanou formou, psán v kratších odstavcích.
Učebnice je psána jako materiál ke čtení, nikoli aby se do ní něco vpisovalo.	V textu jsou vynechána místa pro vpisování poznámek, otázek, odpovědí, názorů a připomínek, které studujícího napadnou.
Pro opakování je čtenáři nabídnuta jen malá nebo žádná pomoc.	Studující jsou vedeni k častému opakování nastudované látky.
Otázky k opakování (většinou bez odpovědí) se nejčastěji soustřeďují na konci kapitoly.	Otázky jsou zakomponovány přímo do textu. Komentáře autora umožňují studujícímu zjistit, zda jeho odpovědi byly správné.
Od studujícího se očekává pasivní příjem informací, které u učebnice přináší.	Od studujícího se vyžaduje aktivní zapojení, především řešením praktických úkolů.
Učebnice většinou prezentují autorovy názory k probíranému tématu.	Text je připraven tak, aby maximálně vyhovoval potřebám cílových skupin.
Autor předpokládá, že studenti mají zájem studovat dané téma.	Text se snaží vyvolat zájem o dané téma.
Didaktická výuka.	Učení se na základě zkušeností z praxe.
Autor počítá s tím, že obsah bude přednášet a	Studijní textová opora v sobě zahrnuje prvky

Zdroj: Zlámalová, 2006, s. 20

Kromě všech těchto specifických znaků je však důležitá u distančního textu ještě jedna zásadní věc, a to jeho srozumitelnost. Aby byl text pro jeho čtenáře dostatečně srozumitelný, měl by být rozdělen na krátké odstavce (maximálně 8 řádků), ve kterých by byly používány krátké věty, bez složitých souvětí (maximálně 3 věty v souvětí) nebo vztažných zájmen (Podškubková, Pospíšil a kol., 2006, s. 65). Dále je také potřeba dbát na srozumitelnost slov. Používaná slova by měla být v naprosté většině česká, pokud je třeba použít cizí slovo, slovo přejaté nebo zkratku, musí být v textu neprodleně definováno nebo uvedeno v glosáři za textem. Srozumitelnost také umocní názorné obrázky, grafy, tabulky, vysvětlivky a podobně (Zlámalová, 2008, s. 83 – 84).

2.3 Co je třeba znát před začátkem tvorby distančního textu

Díky všem výše zmíněným náležitostem, které musí studijní text pro distančně studující splňovat, vyplývá, že před začátkem tvorby určitého distančního textu musí znát autor řadu základních vstupních informací. Zlámalová (2006, s. 21) ve své knize uvádí následující vstupní informace, důležité pro tvorbu distančního studijního textu:

- pro koho je text určen (cílová skupina);
- obtížnost textu (podle vzdělanostních předpokladů studujícího);
- předchozí znalosti a dovednosti studujících o daném tématu (vstupní vědomosti);
- výstupní znalosti a dovednosti, kompetence absolventa;
- rozsah textu;
- míra odpovědnosti za jazykovou správnost;
- požadavky na technické zpracování;
- termín odevzdání textu.

Ani znalost všech vstupních informací však není dostačující k vytvoření plnohodnotného, metodicky, psychologicky a graficky korektně zpracovaného textu, který bude vhodnou studijní oporou pro distančně studující. Aby mohl vzniknout po všech těchto stránkách příhodný studijní text, je zapotřebí znát i to, jakou by měl mít takovýto text správnou strukturu. A právě na strukturu textů pro DiV poukáže následující kapitola.

3 Struktura distančního textu

V této kapitole se budu zabývat tím, jak by měla optimálně vypadat struktura studijních textů pro distanční vzdělávání. Postupně uvedu jednotlivé prvky textu a jejich podrobný popis.

Struktura distančního textu by se dala zjednodušeně napsat takto:

- **titulní list;**
- **obsah;**
- **úvod;**
- **stat’;**
- **závěr;**
- **glosář;**
- **závěrečný test;**
- **seznam použité literatury a doporučené literatury;**
- **přílohová část;**
- **dotazník pro hodnocení.**

Tuto strukturu jsem vypracovala na základě informací od Zlámalové (2008, s. 86 – 87) a Edgera (2000, s. 14, 41 – 42).

Orientačně by se distanční text mohl rozdělit na tyto uvedené části, není však nezbytně nutné, aby se všechny v textu vyskytly. To platí zejména pro glosář (samozřejmě jen pokud jsou pojmy vysvětleny přímo v textu), závěrečný test, seznam doporučené literatury, přílohovou část a dotazník pro zpětnou vazbu. I bez těchto částí může vzniknout plnohodnotný distanční text, pokud ostatní části obsahují všechny náležitosti.

3.1 Titulní list

Titulní list je první strana, kterou studující z distančního textu uvidí. Měl by být proto vhodně graficky znázorněn, aby upoutal pozornost, zároveň však působil seriózně a přehledně. Na první pohled by mělo být jasné, o čem bude distanční text pojednávat. Proto musí být na titulním listu uveden název distančního textu, který bude zároveň prozrazovat cíl studia, tedy to, co se v něm studující naučí. Samozřejmostí je uvedené jméno autora textu, případně datum.

3.2 Obsah

Obsah slouží především k tomu, aby studující jasně viděl, co vše bude v textu probíráno, kolik jednotlivé kapitoly i celý text obsáhnou stran (a tedy i času), a jak jdou jednotlivé kapitoly za

sebou, jak na sebe navazují. Dle Průchy a Míky (1999, s. 8) navíc může studující na základě obsahu odhadnout počet pro něj nepotřebných částí (kapitol, ve kterých je probíráno, co studující již dobře zná). Ačkoliv tento odhad může být i velice nepřesný.

3.3 Úvod

V úvodní části textu se pro studujícího nachází hned několik zásadních informací. Především by zde měla být vždy uvedena **cílová skupina** lidí, které je text určen. Jak uvádí ve své publikaci Zlámalová (2008, s. 85), je co nejpřesnější definování cílové skupiny studujících velice důležité. Je potřeba přesně vymežit, jaké vstupní znalosti a dovednosti jsou nezbytné pro zvládnutí látky obsažené ve studijním textu, jelikož nesprávné vymezení vstupních znalostí studujících, může vést k velkým problémům se zvládnutím látky a dokončením studia.

Dále je důležité, aby v úvodu byly vypsány **učební cíle**. Učebními cíli se rozumí obecné rámcové cíle celého studijního textu. Tedy to, co budou studující po dokončení studia znát a ovládat. Zásady správné formulace cílů jsou uvedeny v kapitole 5.

Kromě cílové skupiny a učebních cílů mohou být v úvodní části také naznačena doporučení, jak s textem během studia pracovat, jak postupovat, případně čemu věnovat zvýšenou pozornost (Zlámalová, 2008, s. 86). Taková doporučení se dají souhrnně označit jako **studijní návod**. „*Studijní návod je materiál, který by měl iniciovat a podporovat celý soubor vlastností a dovedností, nezbytných pro samostatné studium:*

- *Zdravě sebekritický postoj ke svým znalostem, znát své limity.*
- *Umět stanovit dílčí, splnitelné cíle a úkoly se zřetelem na cíl konečný.*
- *Rozvíjet kritické myšlení.*
- *Umět pracovat s informacemi, vědět, jak je získat a umět je třídit a kriticky posuzovat“* (Zlámalová, 2008, s. 73).

V neposlední řadě je vhodné do úvodní části zahrnout **seznam použitých piktogramů** (symbolů, ikon) a jejich vysvětlení. Piktogramy jsou drobné vizuální symboly, které studujícímu pomáhají lépe se orientovat v textu. Odkazují a upozorňují na řadu jevů, které se opakovaně vyskytují v textu. Například mohou upozorňovat na definice, důležité pojmy k zapamatování, zajímavosti, doplněk audio a video media apod. K jednomu jevu by měl být

přiřazen právě jeden piktogram, který se bude v průběhu textu opakovat vždy, když se daný jev vyskytne (Zlámalová, 2006, s. 29 – 30).

Příklady piktogramů s popisem:

Obrázek 1: Piktogramy

Čas potřebný ke studiu

Zajímavost

Úkol k vyplnění

Zdroj: Materiály z kurzu LMS systémy

3.4 Stať

Stať je samotná výkladová část textu, která je určena k nastudování. Je rozdělena do jednotlivých kapitol, jejichž seznam najdeme v obsahu na začátku celého distančního textu. O struktuře a psaní jednotlivých kapitol pojednává kapitola 4.

3.5 Závěr

V závěru najdeme stručné shrnutí celého distančního textu. Často zde bývá vypsána i doporučená literatura, která může ještě více rozšířit nově nabyté znalosti. Autor distančního textu zde může promlouvat ke studujícím neformální formou jazykového projevu, pochválit je za dokončené studium, motivovat ke studiu dalšímu a samozřejmě se se studujícími rozloučit (Eger, 2001, s. 41).

3.6 Glosář

„Glosář je souhrnný výkladový slovník pojmů a definic a měl by obsahovat vysvětlení všech důležitých pojmů a definic, které se v daném studijním textu vyskytují. Sem doporučujeme také zařadit vysvětlení v textu použitých zkratek“ (Eger, 2000, s. 41). Všechny pojmy a definice jsou v glosáři abecedně seřazeny, což usnadňuje jejich vyhledávání.

3.7 Přílohová část

V této části na konci distančního textu jsou uvedeny všechny přílohy související s probíranou látkou. Do příloh můžeme umístit například obsáhlé tabulky, grafy, schémata apod.

3.8 Závěrečný test

Závěrečný test je test, který obsahuje otázky, jenž se váží ke všem kapitolám distančního textu. Je to vlastně jakási zkouška nanečisto. Studující si může prověřit své znalosti nabyté při studiu před tím, než bude skládat zkoušku. Tím si ověří, zda na zvládnutí zkoušky má nebo by si měl ještě nějaké části textu zopakovat. Součástí závěrečného testu musí být samozřejmě klíč se správným řešením jednotlivých otázek.

3.9 Seznam použité a doporučené literatury

Seznam použité literatury je seznam publikací, ze kterých autor distančního textu čerpal při jeho tvorbě.

Seznam doporučené literatury je seznam publikací, které autor doporučuje k nastudování pro ještě rozšíření znalostí nabytých během studia distančního textu nebo jejich doplnění. Jak již bylo napsáno v kapitole 3. 5, tento seznam může být uveden jako součást závěru.

3.10 Dotazník pro hodnocení

Dotazník pro hodnocení obsahuje otázky, kterými jsou zjišťovány připomínky, návrhy a celkové hodnocení distančního textu. Je zjišťováno, jak se studujícímu s textem pracovalo, zda se mu zdál přehledný, srozumitelný, co by změnil, co se mu naopak líbilo apod. Tento dotazník je zpětnou vazbou pro tvůrce textu. Může se odevzdávat například, když se studující dostaví ke zkoušce do vzdělávací instituce, pokud zde autor vyučuje (Eger, 2001, s. 42).

4 Struktura kapitoly

V předchozí kapitole jsem se zabývala celkovou strukturou distančního textu, tedy na jaké části by měl být celý text rozčleněn. V této kapitole se budu již podrobně zabývat strukturou samotných kapitol, jež tvoří stať distančního textu.

Stejně jako v předchozí kapitole pojednávající o struktuře distančního textu i zde můžeme uvést zjednodušenou strukturu kapitoly:

- **úvod;**
- **výkladová část;**
- **závěr.**

Struktura kapitoly vypadá mnohem jednodušeji než struktura celého distančního textu, o tolik jednodušší ale není. Správné uspořádání a napsání kapitoly je velice důležité, protože právě v samotných kapitolách je uvedeno učivo, které si studující musí osvojit. Každá z částí kapitoly (úvod, výkladová část i závěr) se skládají z dalších menších součástí a musejí být napsané dle určitých zásad a požadavků distančního textu.

4.1 Úvod

Dle Dvořákové (1999, s. 30) by měl úvod obsahovat tyto části:

- **studijní cíle;**
- **čas potřebný ke studiu;**
- **stručné shrnutí předběžných znalostí;**
- **klíčová slova.**

Těmto jednotlivým částem se budu podrobněji věnovat v následujících podkapitolách 4.1.1, 4.1.2, 4.1.3 a 4.1.4

4.1.1 Studijní cíle

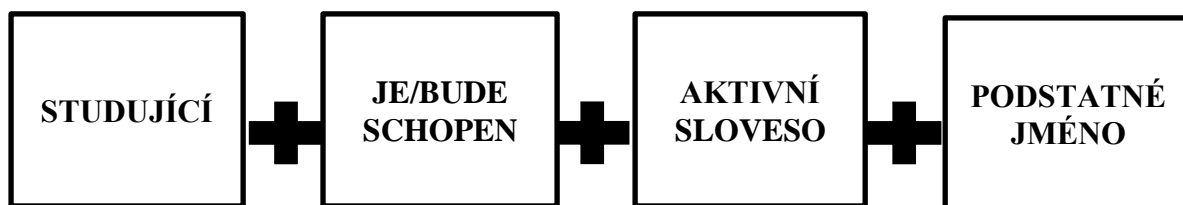
O studijních cílech jsem se méně podrobně zmiňovala již v kapitole 3.3. Studijní cíle jsou takové cíle, které vyjadřují očekávané výsledky učení studujícího. Dle Votavi (2011, s. 125) mají cíle tyto funkce:

- určují obsah výuky;
- určují metody a formy výuky;
- slouží pro kontrolu a hodnocení výsledků učení;
- pomáhají při organizaci učení;
- souvisejí s motivací.

Jak navíc zmiňuje ve své publikaci Zlámalová (2008, s. 95), musí být tyto cíle **jednoznačné, konkrétní a kontrolovatelné** a musí být možné jejich splnění po dokončení studia dané kapitoly. K jejich definování je vhodné použít **aktivních sloves**, což souvisí s jejich správnou formulací.

Správná formulace studijních cílů je velmi důležitá a neměla by se podceňovat, právě díky nim se studující dozví, čeho ze studijního hlediska dosáhne po skončení kapitoly. Cíle by měly být sdělovány vždy z pozice studujícího a tím i sdělovat, co by se měl studující naučit. Při formulaci cílů bychom měli dbát na to, abychom nepoužívaly slovesa umět, znát, vědět a pamatovat si. Tato slovesa totiž nejsou dostatečně jasná a konkrétní.

Obrázek 2: Schéma formulace studijních cílů

Zdroj: Votava, 2011, s. 129

Příklad správné formulace studijních cílů:

- Studující bude po skončení kapitoly schopen popsat kostru koně a pojmenovat jednotlivé kosti.
- Studující bude po skončení kapitoly schopen vyjmenovat všechny barvy koňské srsti a její znaky.
- Studující bude schopen po skončení kapitoly popsat správný postup při sedláni a uzděni koně.

Studijními cíli a jejich formulací se zabýval i americký psycholog Bloom. Stanovil šest cílových kategorií a ke každé z nich vytvořil skupinu aktivních sloves. Kategorie jsou hierarchicky seřazeny dle stoupající náročnosti psychických operací, které jsou třeba k dosažení cílové kategorie. Před dosažením vyšší cílové kategorie je třeba zdolat nižší kategorie. Všech šest kategorií znázorňuje následující tabulka definovaná podle Bednařikové (in Zlámalová, 2008, s. 96 – 97).

Tabulka 2: Bloomova taxonomie studijních cílů

CÍLOVÁ KATEGORIE	AKTIVNÍ SLOVESO
<p>Znalost (zapamatování si) konkrétních pojmů, všeobecných a abstraktních poznatků, postupů a prostředků zpracování konkrétních vědomostí</p>	<p>Definovat, doplnit, napsat, opakovat, pojmenovat, popsat, reprodukovat, vysvětlit, určit</p>
<p>Porozumění (pochopení) při převodu (překladu z cizího jazyka), interpretaci (přeskupení, nový pohled, vysvětlení vlastními slovy) a extrapolaci (odhad důsledků atd.)</p>	<p>Dokázat, interpretovat, objasnit, opravit, přeložit, vyjádřit vlastními slovy, vypočítat, změřit</p>
<p>Aplikace – využití abstraktních a všeobecných vědomostí v konkrétních situacích</p>	<p>Aplikovat, demonstrovat, diskutovat, navrhnout, použít, řešit, vyčíslit, prokázat, uvést vztah mezi</p>
<p>Analýza - rozbor konkrétní situace, informace, procesu na prvky, na vztahy mezi prvky nebo z hlediska principů uspořádání prvků a jejich vztahu</p>	<p>Analyzovat, provést rozbor, rozhodnout, rozlišit, specifikovat</p>
<p>Syntéza – složení prvků do nového celku formou:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) vypracováním specifické informace b) vypracováním operačního plánu c) odvozením abstraktních vztahů 	<p>Kategorizovat, klasifikovat, modifikovat, navrhnout, shrnout, napsat zprávu, zorganizovat, vyvodit všeobecné závěry</p>
<p>Hodnocení – posouzení hodnoty myšlenek, dokumentů, výtvorů apod. z hlediska nějakého účelu podle:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) vnitřních kritérií (návaznost myšlenek, správnost údajů atd.) b) vnějších kritérií (srovnání s jinými analogickými výtvoři) 	<p>Argumentovat, obhájit, ocenit, oponovat, porovnat, posoudit, zdůvodnit, srovnat, uvést klady a zápory, najít rozdíly, vybrat</p>

Zdroj: Zlámalová, 2008, s. 96-97

4.1.2 Čas potřebný ke studiu

Čas potřebný ke studiu se rovná odhadu optimální doby studia. Dle Zlámalové (2008, s. 97) se jedná o časovou dotaci, během které je možné prostudovat celou kapitolu (nebo daný obsah) tzn. přečíst všechny text, zapamatovat si jej, vypracovat písemný úkol, připravit se na zkoušku apod.

Tento čas potřebný ke studiu bývá tedy uveden na začátku každé kapitoly, aby studující alespoň orientačně věděli, kolik času mu prostudování jedné kapitoly zabere. Díky tomu si také studující osoba může práci rozvrhnout. Jak ale správně určit, jak dlouhá doba je potřeba k pečlivému prostudování jedné kapitoly? Vhodná délka je taková, aby studující zvládl prostudovat celou jednu kapitolu najednou. Jak ve své publikaci uvádí Zlámalová (2008, s. 88), průměrný člověk je schopný prostudovat 15 stran za 2 – 3 hodiny včetně přestávek. Eger (2000, s. 23) uvádí však přesnější údaje. Dle Rowntreeho, kterého cituje ve své knize, čtou lidé rychlostí zhruba 200 – 300 slov za minutu. Při studiu je to však pomalejší, studující člověk dokáže za 1 minutu vstřebat zhruba 50 – 100 slov. Pro jednotlivou kapitolu tedy Rohlíková a Vejvodová (2012, s. 203) doporučují maximálně 3000 – 6000 slov (50 slov x 60 minut – 100 slov x 60 minut).

Při určování doby studia ovšem nezáleží jen na počtu slov. Je důležité přihlídnout i k obtížnosti samotného textu (obtížnost by se měla odvíjet od cílové skupiny, pro kterou je text vypracován). Při příliš obtížném textu se totiž bude výrazně zvyšovat doba, kterou studující bude na studium potřebovat. Pro orientační určení obtížnosti textu existuje jednoduchý výpočet tzv. FOG Index, který vymyslel Gunning v roce 1952. Postup výpočtu vypadá dle Egera (2000, s. 23) takto:

- 1) Vyberte část textu, která bude mít přesně 100 slov.
- 2) Spočítejte počet vět ve vybrané části textu. Tento počet si označte písmenem S.
- 3) Vydělte počet vět 100. Tak dostanete průměrný počet slov ve větě. Tento počet si označte písmenem A.
- 4) Spočítejte, kolik slov má ve vybrané části textu 3 a více slabik. Pokud se slovo opakuje, započítejte ho pokaždé znovu. Počet slov označte písmenem L.
- 5) Nyní sečtěte hodnoty A + L.
- 6) Tuto hodnotu vynásobte 4 a vydělte 10.
- 7) Nakonec přičtěte číslo 5.

Obrázek 3: Matematický vzorec pro výpočet obtížnosti textu

$$F = 5 + 0,4 (A + L)$$

Zdroj: Eger, 2000, s. 23

Konečné číslo, FOG Index, vyjadřuje, jak je text obtížný a pro koho je čitelný. Pokud vyjde číslo (Eger, 2001, s. 24):

- **20 a méně** – znamená to, že je text jednoduchý a lehce pochopitelný, věty jsou krátké, nejsou složité a text neobsahuje příliš dlouhých slov;
- **21 a více** – text je poněkud obtížnější, obsahuje i složitější věty nebo dlouhá slova, někteří lidé budou muset číst text opakovaně;
- **30 a více** – text má charakter odborné knihy, obsahuje velmi složité věty a mnoho dlouhých slov;
- **40 a více** – text je příliš obtížný až nečitelný.

Jak bylo v této kapitole ukázáno, určit čas vhodný ke studiu, není vůbec jednoduché. Přitom na správném odhadu času potřebném k prostudování studijní jednotky velice záleží. Kdyby došlo k jeho podhodnocení, znamenalo by to, že by studující nebyli schopni projít kapitolu od začátku až do konce ve stanoveném čase. Tato skutečnost by se mohla stát velmi demotivující pro další studium. Pokud by došlo naopak k nadhodnocení času, mohlo by dojít ze strany studujících k obavě, že je pro ně látka příliš jednoduchá a nemá cenu se studiu věnovat nijak do hloubky. Někteří studující by v takovém případě mohli mít také strach, že studium naopak podceňují nebo že neprostudovali kapitolu dostatečně podrobně (Zlámalová, 2008, s. 98).

4.1.3 Stručné shrnutí předběžných znalostí

Na začátku každé kapitoly by mělo být uvedeno, co všechno musí studující znát, aby byl schopen tuto kapitolu zdárně dokončit. Je proto vhodné stručně shrnout, co vše se student v předchozích kapitolách naučil (především to, na co bude nadcházející kapitola navazovat), případně doplnit další informace, které by měl znát například z předchozího studia. Studující si díky tomu osvěží důležité informace, které bude v průběhu studia nové kapitoly potřebovat a zopakuje si své znalosti.

4.1.4 Klíčová slova

Klíčová slova nebo také klíčové pojmy je označení pro skupinu slov, která budou v nadcházející kapitole stěžejní. Jde tedy o taková slova (pojmy), kterými se bude text

zabývat, a proto budou pro studium velmi důležitá. Zařadit sem můžeme i cizí slova, zkratky nebo latinské názvy. Jejich výčet je vhodné uvádět právě v úvodu nebo závěru kapitoly a na konci celého textu vysvětlit jejich význam v glosáři (Zlámalová, 2008, s. 102).

4.2 Výkladová část

Výkladová část, je ta část kapitoly, která obsahuje samotný učební text. V této části nalezneme všechna fakta, která se studující musí naučit. Jak již bylo řečeno, optimálně by měla výkladová část být tak dlouhá, aby bylo možné, prostudovat ji celou najednou (samozřejmě pokud nepočítáme čas na odpočinek). S tím tedy souvisí i to, že by měla být napsána srozumitelně a bez zbytečného užívání příliš dlouhých nebo složitých vět a slov (pokud se nejedná o odborný text). Fakta, která se zde budou objevovat, musí vždy naplňovat studijní cíle uvedené v úvodu kapitoly. Dle Mužíka (1998, s. 34) pro prezentaci učiva obecně platí tyto předpoklady:

- Každý kousek učiva musí být součástí jeho celkové struktury.
- Každé nové téma by mělo být propojené s tématem předchozím a také s poznatky studujícího, které získal před studiem.
- Téma by mělo být spjato s praktickou zkušeností.
- Každé téma se musí skládat s dílčích pojmů, které jsou v souvislosti.
- Dílčí úseky učiva nesmějí být dlouhé.
- Myšlenky, které jsou prezentovány, by měly být členěny takto:
 - důležité je v popředí,
 - používání termínů je jednotné,
 - souvislosti jsou seskupovány,
 - okrajové a doprovodné údaje jsou oddělovány.

Aby výkladová část dokázala nahradit atmosféru prezenční výuky, musí obsahovat řadu prvků, které v běžné učebnici nenajdeme. Zařadit sem můžeme především:

- **motivační prvky;**
- **aktivizující prvky;**
- **prvky zpětné vazby** (korektivní prvky).

4.2.1 Motivační prvky

Důležitým motivačním prvkem je tzv. **autorův průvodce studiem**. Můžeme si jej představit jako jakési autorovy poznámky a promluvy ke studujícím v průběhu celého textu. Zlámalová (2008, s. 99) ve své publikaci věnované distančnímu vzdělávání o průvodci studiem uvádí:

„Mělo by to být tzv. teplé slovo – pochopení objektivních obtíží samostatně studujících, rozumný návod jak si při studiu pomoci, studijní rady, pochvaly, atd.“

Dle Podškubkové, Pospíšila a kol. (2006, s. 73) má průvodce studiem, který se objevuje v průběhu textu hned několik funkcí:

- **udržování** pozornosti a **aktivizace** studujících;
- **poukazování** na návaznost vzdělávacích obsahů;
- **upozorňování** na znalosti a dovednosti, které mají mít studující osvojeny, než přistoupí k další látce;
- **informování** (co bude předmětem zkoušky, co je důležité, co nepodcenit atd.);
- **zdůrazňování** určitého problému a externího zdroje.

Příklad autora průvodce studiem:

„Pokud jste došli až sem, gratuluji! Udělali jste obrovský kus práce. Nyní si dopřejte zasloužený odpočinek, ať máte dost sil na další kapitolu.“

4.2.2 Aktivizující prvky

Důležitým aktivizujícím prvkem distančního textu jsou tzv. bílé prostory (prázdná místa). Tyto bílé prostory zajišťují dostatek místa pro vlastní poznámky studujících. Může být do textu vložen třeba celý volný list nebo může být vynechána část stránky. Výhodou je, že studující bude mít své vlastní poznámky, grafy, přehledy, výpočty apod. zachovány natrvalo v textu hned vedle probírané látky, ke které se poznámky váží. Nemusí používat své vlastní sešity či papíry, které ne vždy bude mít studující po ruce (Eger, 2000, s. 34).

Dalším aktivizujícím prvkem jsou pasáže označené jako **část pro zájemce**. Jsou to části textu, které obsahují úkoly nebo informace navíc. Kdo se touto částí textu nechce zabývat, může ji přeskočit.

I **zajímavosti** mohou mít aktivizující účinek. Zajímavosti jsou stejně jako části pro zájemce pasáže, ve kterých najdeme nějaké informace navíc. Často to bývají velice zarážející a zajímavá fakta, která mají obohatit znalosti z probírané látky.

Tabulka 3: Příklad zajímavosti

ZAJÍMAVOST

Moře ve studených pásech mají charakteristické zelené zbarvení, které způsobuje bohatství fytoplanktonu, na rozdíl od moří tropických, které mají barvu modrou (voda obsahuje malé množství fytoplanktonu).

Zdroj: Kašparovský, 2008, s. 89

4.2.3 Prvky zpětné vazby (korektivní prvky)

Prvky zpětné vazby jsou v distančním textu velice důležité. Ukazují studujícímu, jaké dělá ve svém studiu pokroky. Poskytují také kontrolu správnosti znalostí, pochopení všech faktů, efektivitu studia apod. Většinu prvků zpětné vazby bychom mohli zařadit také mezi prvky aktivizující.

Nejvíce používaným prvkem zpětné vazby jsou **otázky**. Dle Zlámalové (2008, s. 104) se rozlišuje několik typů:

- 1) **Řečnické otázky** – jsou otázky, na které není vyžadována odpověď. I přes jejich značnou efektivitu jich nesmí být použito příliš mnoho, aby nepůsobily v textu spíše rušivě. Například: Pamatujete si na...?, Jak to objektivně zhodnotit?, Je reálné aby...?
- 2) **Kontrolní otázky** – jsou otázky, které prověřují znalosti nabyté během studia kapitoly a zpravidla je najdeme na jejím konci. Odpověď na ně získáme přímo ve výkladové části kapitoly. Vždy uvádíme alespoň dvě nebo tři takovéto otázky. Začínáme snadnou otázkou a pokračujeme složitější, aby případný neúspěch hned na začátku nedemotivoval k další práci.
- 3) **Problémové a sebehodnotící otázky** – můžeme též označit jako otázky k zamyšlení. Odpověď na tyto otázky nelze nalézt přímo v učebním textu. Je nutné, aby se studující zamyslel nad látkou, kterou prostudoval a o řešení sám přemýšlel. Studující si ověří, do jaké míry prostudovaný text pochopil. Odpovědi na ně bývají uvedeny v řešení na konci kapitoly nebo přímo za otázkami.

Dalším prvkem, který poskytuje studujícím zpětnou vazbu, jsou **úkoly a cvičení**. Tyto dva prvky by měly být vkládány do textu průběžně, aby studujícího zároveň aktivizovaly. Zadaný úkol nebo cvičení by měl navazovat na právě popsanou látku. Jak upřesňuje Zlámalová (2008,

s. 105): „ *Zadání úkolů mělo být formulováno tak, aby si studující dokázal např. uvědomit praktické využití popisovaného teoretického jevu nebo dokázal modifikovat jev, navrhnout obdobné řešení, vyvodit všeobecné závěry z prostudovaného oddílu textu apod.*“. Úkoly a cvičení by navíc měly být voleny tak, aby bylo možná je vyřešit. Tím zajistíme, že budou plnit i motivační funkci (Podškubková, Pospíšil a kol., 2006, s. 71).

Posledním prvkem, který můžeme zařadit mezi prvky zpětné vazby, je **test**. „*Test je skupina učebních úloh, které vyžadují písemnou odpověď a které jsou předem bodově ohodnoceny*“ (Podškubková, pospíšil a kol. 2006, s. 74). Oproti otázkám, úkolům a cvičením testy ověřují rozsáhlejší okruh znalostí, obvykle se zaměřují na celou látku z celé kapitoly. Při sestavování testu lze využít nejrůznější typy testových položek, aby se předešlo jednotvárnosti, a aby studující využil různé myšlenkové procesy. Typy položek dle Millera (2014, s. 34-40) jsou:

- Uzavřené testové položky;
 - položky s alternativní odpovědí;
 - položky seřazovací;
 - položky přiřazovací.
- Otevřené testové položky;
 - položky doplňovací;
 - položky se stručnou nebo širokou odpovědí.

Je vhodné zařadit test například nakonec každé kapitoly a ověřit v něm, co se v dané kapitole studující zvládli naučit.

4.3 Závěr

Na konci každé kapitoly by se měl vyskytovat závěr, ve kterém studující naleznou shrnutí (souhrn) celé probrané kapitoly. Shrnutí by mělo být stručné, výstižné a mělo by obsahovat všechny podstatné pojmy, kterých se popisovaná látka týkala. Eger (2000, s. 41) říká že: „*Shrnutí provádí zopakování klíčových bodů, které umožňuje studujícím rychlé přelétnutí toho, co je důležité. Poskytuje i rychlou korekční službu.*“. Dle Zlámalové (2008, s. 102) navíc studující tuto část závěru ocení při přípravě na zkoušku.

V závěru kapitoly často bývá také vložen test (viz kapitola 4.2.3), který ověřuje znalosti z celé kapitoly. Studující zde najdou i řešení testu, případně i odpovědi na otázky a řešení průběžných úkolů a cvičení.

5 Další zásady psaní distančního textu

V této kapitole bych ráda zmínila ostatní neméně důležité zásady využívané při psaní distančních textů. Jedná se o:

- **grafickou úpravu;**
- **jazykový projev.**

5.1 Grafická úprava distančního textu

„Dobře zpracovaný distanční studijní text poznáte na první pohled“ (Zlámalová, 2006, s. 29).

To, jak vypadá distanční text po grafické stránce, je velice důležité. Dobře zpracovaný text pro DiV by měl vypadat poutavě, přehledně, být čtivý, srozumitelný atd. Zkrátka by měl splňovat řadu předpokladů. Předpoklady pro vhodně zpracovaný distanční text po grafické stránce jsou dle Zlámalové tyto (2006, s. 29):

- Větší formát stránek i písma, aby byl text dobře čitelný.
- Optimální rozsah textu (příliš objemný text co do počtu stran může působit poněkud demotivačně, je proto vhodné rozdělit text přesahující 100 – 120 stran na dvě části, je nutné počítat s tím, že správně formálně zpracovaný text pro DiV bude zhruba o 30% delší než text pro klasickou učebnici).
- Použití bezpatkového písma, snadnějšího pro čtení (v MS Office například Arial, Verdana, Calibri apod.)
- Text musí obsahovat všechny autorem navržené a pedagogicky zdůvodněné prvky grafického vyjádření obsahu (grafy, tabulky, obrázky, schémata). Není možné je vypustit za účelem zkrácení textu, protože mají u DiV nezastupitelnou roli.

Nejdůležitějším a nejspecifičtějším znakem distančního textu je však rozdělení stránky do dvou **sloupců** - do sloupce **hlavního** a **popisného**.

V hlavním sloupci najdeme veškerou probíranou látku, tedy samotný studijní text. Tento sloupec zabírá zhruba 70% - 80% z celé stránky. Oproti tomu popisný sloupec zabírá zbylých 20% - 30% ze stránky a umísťuje se zpravidla na jejím vnějším okraji. Do tohoto sloupce se vkládají piktogramy a marginálie. (Zlámalová, 2006, s. 29). Margináliemi se rozumí autorovy písemné poznámky. Společně s piktogramy obstarávají snadnější orientaci při práci s textem. Mimo to mají i řídicí funkci, protože usměrňují práci studujícího s učebním textem

(Podškubková, Pospíšil a kol. 2006, s. 72). Kromě umístění piktogramů a marginálií si může studující dělat do popisného sloupce vlastní poznámky (vhodnější však k tomu jsou již zmiňované bílé prostory, přímo pro poznámky určené).

Aby text byl co nejvíce srozumitelný a přehledný, je vhodné vytvářet výrazné nadpisy, vystupující z textu. Nadpisy by navíc měly být číslovány pro snadnější orientaci. Radí se užívat nejvíce tři úrovně nadpisů. Číslování by potom vypadalo například takto: 1.2.4 (1. označení hlavní kapitoly, 2. označení první podkapitoly, 4. označení druhé podkapitoly). Číslování je vhodné aplikovat i u všech grafických prvků v textu jako jsou grafy, obrázky, tabulky apod. V závěru textu může být uveden jejich seznam (Zlámalová, 2008, s. 100). Stejně se poustupuje i u závěrečných a diplomových prací i u vědeckých textů.

Kromě odlišení nadpisů není na škodu zvýrazňovat v textu i další slova či celé pasáže. Pokud se jedná o významný pojem nebo definici, můžeme ji v textu odlišit pomocí **tučného** písma nebo *kurzíva* (Eger, 2000, s. 43). Lze použít také podtrhávání, to se ovšem příliš nedoporučuje. Pokud by si studující v textu sám chtěl některé věci podtrhávat, došlo by jedině k zneřehlednění textu. V neposlední řadě se vyplatí upotřebit odrážky při psaní výčtů a seznamů (Podškubková, Pospíšil a kol., 2006, s. 65).

5.2 Jazykový projev

Co se jazykového projevu týká, byla již většina zásad zmíněna v předchozích kapitolách. Nyní ještě a doplním a několik dalších rad.

Není vhodné používat v textu dlouhé a složité věty, příliš cizích slov a zkratek. Každé takové slovo, které by ve studujícím mohlo vzbudit nejistotu, je třeba ihned v textu vysvětlit a zapsat ho do glosáře na konci textu. Učivo by se mělo psát formálním a odborným stylem. Oproti tomu pasáže, ve kterých ke studujícím autor promlouvá skrze studijního průvodce, mohou být psány stylem neformálním. V textu je dobré aplikovat různé slohové postupy jako je postup informační (pro předání faktů), popisný (pro vystižení vnějších znaků), charakterizační (pro vystižení vnitřních znaků) a nakonec výkladový, kterým lze vysvětlit podstatu popisovaného jevu. Při jazykovém vyjadřování musí být kladen důraz na gramatická pravidla (Podškubková, Pospíšil a kol., 2006, s. 65).

6 Autorský zákon

Při tvorbě studijních opor by se měl autor řídit **Zákonem č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)**.

Tento zákon nabyl účinnosti 1. prosince 2000 a od té doby prošel několika novelizacemi. Dle autorského zákona je nutné postupovat vždy, pokud šíříme či publikujeme jakékoli autorské dílo. Nyní si objasníme nejdůležitější pojmy, které autorský zákon definuje:

6.1 Autorské dílo

Dle autorského zákona (Zákon č. 121/2000 Sb., § 2) je autorským dílem jakýkoli jedinečný výsledek tvůrčí činnosti autora. Přesné znění definice je následující: *„Předmětem práva autorského je dílo literární a jiné dílo umělecké a dílo vědecké, které je jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora a je vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě včetně podoby elektronické, trvale nebo dočasně, bez ohledu na jeho rozsah, účel nebo význam (dále jen "dílo"). Dílem je zejména dílo slovesné vyjádřené řečí nebo písmem, dílo hudební, dílo dramatické a dílo hudebně dramatické, dílo choreografické a dílo pantomimické, dílo fotografické a dílo vyjádřené postupem podobným fotografii, dílo audiovizuální, jako je dílo kinematografické, dílo výtvarné, jako je dílo malířské, grafické a sochařské, dílo architektonické včetně díla urbanistického, dílo užitého umění a dílo kartografické.“* Za autorské dílo je dále považován také počítačový program, pokud je vlastním duševním výtvořem autora.

6.2 Autor

Autorem díla je osoba, která toto dílo vytvořila. Autorem nikdy nemůže být právnická osoba. Autorský zákon (121/2000 Sb., § 5) upřesňuje definici takto: *„Autorem díla je fyzická osoba, jejíž pravé jméno je obvyklým způsobem uvedeno na díle nebo je u díla uvedeno v rejstříku předmětů ochrany vedeném příslušným kolektivním správcem, není-li prokázán opak; to neplatí v případech, kdy je údaj v rozporu s jiným údajem takto uvedeným. Toto ustanovení se použije i tehdy, je-li toto jméno pseudonymem, pokud autorem přijatý pseudonym nevzbuzuje pochybnosti o autorově totožnosti.“* Tato definice navíc upřesňuje i zákonnou domněnku autorství.

6.3 Autorské právo

Dle advokáta Slavíka (in Zlámalová, 2006, s. 50) je autorské právo souhrnem oprávnění či nároků autora k dílu, které vytvořil. Autorské právo je nepromlčitelné, nepřevoditelné a nezaniká zcizením ani zničením.

Autorské právo vzniká okamžikem, když je vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě (Zákon 121/2000 Sb., § 9). Autorské právo zahrnuje výlučná osobnostní a majetková práva. Mezi práva osobnostní patří (Zákon č. 121/2000 Sb., § 11):

- právo rozhodnout o zveřejnění svého díla;
- právo osobovat si autorství;
- právo na nedotknutelnost svého díla.

Tato osobnostní práva jsou nepřevoditelná, nedědí se a smrtí autora zanikají. Po smrti autora si nikdo nesmí osobovat jeho autorství k dílu, dílo smí být užito jen způsobem nesnižujícím jeho hodnotu.

Mezi práva majetková (právo užít dílo) patří (Zákon č. 121/2000 Sb., § 12):

- právo na rozmnožování díla;
- právo na rozšiřování originálu nebo rozmnoženin díla;
- právo na pronájem originálu nebo rozmnoženiny díla;
- právo na půjčování originálu nebo rozmnoženiny díla;
- právo na vystavování originálu nebo rozmnoženiny díla;
- právo na sdělování díla veřejnosti.

Majetkových práv se autor nemůže vzdát a oproti právům osobnostním se majetková práva dědí. Majetková práva trvají 70 let po smrti autora. Dílo, u kterého uplynula doba trvání majetkových práv lze volně užít jako tzv. dílo volné. Lze ho užít ovšem jen způsobem, který nesnižuje hodnotu díla a vždy musí být uveden jeho autor (Zákon č. 121/2000 Sb., § 26).

PRAKTICKÁ ČÁST

7 Distanční text

V této kapitole se zabývám praktickou tvorbou distančního textu. Na ukázce jedné kapitoly fiktivního distančního textu, ukazuji jak do textu začlenit jednotlivé teoretické prvky, které jsem zmínila v teoretické části této bakalářské práce. Text se zaměřuje na výuku adeptů zkoušek základního výcviku jezdce.

PŘÍPRAVA JEZDCŮ NA VĚDOMOSTNÍ TEST U ZZVJ

DISTANČNÍ TEXT

Anita Vydrová

2015

ÚVOD

Svět koní je velice obsáhlým tématem. Existuje nevyčíslitelná řada nejrůznějších encyklopedií, knih, brožur a učebnic, zabývajících se právě touto problematikou. Není však jednoduché získat publikaci, ve které by byl ten správný průřez informacemi, které jsou potřebné pro splnění testu u zkoušek základního výcviku jezdce. Věřím, že právě tato příručka bude tím správným průřezem informacemi o koňském světě, a že Vám pomůže při přípravě na zkoušku.

„Úspěšné složení zkoušky základního výcviku jezdce je výchozím předpokladem pro získání jezdecké licence. Ta je nejen podmínkou pro účast v soutěžích na oficiálních závodech pořádaných ČJF, ale také podmínkou pro eventuální následné zvyšování kvalifikace v jezdeckém sportu. Například získání kvalifikace cvičitele, trenéra, stavitele parkurů a tratí, rozhodčího či stewarda. Komise, která rozhodne o úspěšném složení ZZVJ a následném udělení jezdecké licence, tím na sebe zároveň do jisté míry bere zodpovědnost za to, že jezdec je pro svou disciplínu dostatečně připraven a nebude při startu na závodech nebezpečný sobě ani svému okolí“ (Zkouška základního výcviku jezdce, 2015).

CÍLOVÁ SKUPINA

Tento distanční studijní text je určen především pro adepty zkoušek základního výcviku jezdce. Měly by v něm být obsaženy všechny informace, které je nutné nastudovat pro úspěšné splnění vědomostního testu právě u ZZVJ. Text je ovšem určen i pro všechny ostatní, kteří se zajímají jezdeckým a světem koní.

PRŮVODCE STUDIEM

Následující text je rozčleněn do kapitol a podkapitol. Na začátku každé kapitoly najdete cíle kapitoly, tedy co se v dané kapitole naučíte, výčet nejdůležitějších pojmů, které je třeba si osvojit a čas, který budete k prostudování dané kapitoly potřebovat. Za každou kapitolou, i v jejím průběhu, najdete také otázky a úkoly, díky kterým si můžete ověřit své vědomosti. Při studiu můžeme využít slovníček pojmů, který se nachází na konci celého distančního textu.

Text je rozdělen na dva sloupce. V levém najdete samotný studijní text a v pravém piktogramy a nejrůznější pokyny, které Vás budou studiem provázet. Seznam použitých piktogramů i s jejich popisem naleznete na další stránce.

SEZNAM PIKTOGRAMŮ S POPISEM

Studijní cíle kapitoly

Čas potřebný ke studiu

Klíčová slova

Shrnutí kapitoly

Poznámky (prostor pro psaní vlastních poznámek)

Úkol

Ověřující otázka

Otázka k zamyšlení

Průvodce studia

Test

Doporučená studijní literatura a seznam použité literatury

Pozn.: Obsah je zde uveden fiktivně celý. Při ukázce, jak správně tvořit distanční text však vytvářím jen jednu kapitolu.

OBSAH

1	Vnější vzhled koňského těla.....	4
1.1	Stavba těla.....	4
1.2	Výška.....	5
1.3	Barva.....	5
1.4	Odznaky.....	5
2	Vlastnosti koně.....	6
2.1	Smysly.....	6
2.2	Pudy a návyky.....	7
2.3	Komunikace.....	8
3	Ošetřování koně.....	9
3.1	Potřeby a pomůcky.....	9
3.2	Krmení.....	11
3.3	Péče o srst a kopyta.....	13
4	Vady a nemoci.....	16
5	Jízda na koni.....	20
5.1	Drezura.....	21
5.2	Skoky.....	27
5.3	Western.....	31
5.4	Vozatajství.....	36
5.5	Ostatní odvětví.....	40
6	Plemena koní.....	45

7	Rejstřík.....	67
8	Závěrečný test.....	70

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1: Stavba těla koně.....	3
--------------------------------------	----------

1 VNĚJŠÍ VZHLED KOŇSKÉHO TĚLA

Po prostudování této kapitoly budete schopni popsat části těla koně, vyjmenovat různá zbarvení a odznaky koňské srsti a popsat jak se měří výška koně.

Čas doporučený na prostudování kapitoly činí 2-3 hodiny.

Koňské tělo, exteriér, stavba, výška, barva, odznaky.

Cíle kapitoly

Čas ke studiu

Klíčová slova

Vnější vzhled koňského těla označujeme též jako **exteriér**. Tento vzhled je u každého koně specifický a je dán **zbarvením, odznaky, výškou** a především **stavbou těla**.

1.1 STAVBA TĚLA

Tělo koně můžeme rozdělit na **přední část, střední část** a **zadní část**. Přední část je ta část, která se nachází před jezdcem. Patří sem hlava, krk, kohoutek, lopatky a přední končetiny zvířete. Do střední části těla řadíme hřbet a břicho koně a je to ta část těla, na které jezdec sedí. Zadní část koňského těla se nachází za jezdcem a řadíme sem zád' koně a zadní končetiny. Podrobnou stavbu těla koně znázorňuje následující obrázek 1:

Stavba koňského těla

Obrázek s popisem částí koňského těla

Obr. 1: Stavba těla koně

1. Jaké části těla popsané na obrázku výše byste zařadili do přední části koňského těla? Vypište je.

Úkol

1. 2 VÝŠKA

Výška koně se měří od země k nevyššímu místu kohoutku. Aby měření bylo přesné, musí zvíře stát pravidelně na rovné podložce a s vahou rozloženou rovnoměrně mezi všechny 4 končetiny. Jednotkou míry je **pěst** (=10cm). Kůň je zpravidla vyšší než 14, 2 pěstí, oproti tomu poník této výšky nedosahuje.

Výška koně a její měření

Myslíte si, že pokud je zvíře menší než 14, 2 pěstí, jedná se vždy o poníka? Zkuste najít příklad plemene, které je menší než 14, 2 pěstí a přesto se jedná o koně.

Otázka k zamyšlení

1. 3 BARVA

Zbarvení srsti u koní je velice různorodé. Podle barvy srsti rozdělujeme koně na **jednobarevné** a **vícebarevné**.

Mezi jednobarevná zbarvení patří vraník, černý hnědák, hnědák, ryzák, bělouš, bílý bělouš, albín, izabela (žluták), plavák a palomino.

Zbarvení koňské srsti

Mezi různobarevná zbarvení řadíme jablečného bělouše, hnědého strakoše, myšáka, grošáka, skvrnitého bělouše (tygr/hermelín) a koně s prokvetlou srstí (pravidelně se objevující bílé chlupy v jinak tmavé srsti).

2. Jak jinak můžeme označit skvrnitého bělouše?

Ověřující otázka

1. 4 ODZNAKY

Odznaky můžeme jinak nazvat také **bílými místy na hlavě a končetinách** koně. Odznaky mohou mít mnoho podob a pro každého koně jsou naprosto jedinečné.

Mezi nejdůležitější odznaky na hlavě patří **kvítek, hvězda, lysina, přerušovaná lysina a šňupka, lucerna a mléčná huba**.

Odznaky na koňské srsti

Poznámky

Odznaky na nohách rozdělujeme do tří základních skupin a to na **spěnku bílou, holeň do poloviny bílou a holeň vysoko bílou**. U koní s bílými odznaky na končetinách se často objevují bílá kopyta. Kopyta mohou být také bílá s černými pruhy. Někdy můžeme vidět i bílé pruhy na končetinách koně, takovým odznakům se říká **zebrovité proužky**.

Každý kůň je svým vnějším vzhledem naprosto jedinečný. Každý kůň se od jiného koně liší stavbou svého těla, výškou a zbarvením srsti. Ke zbarvení srsti se také vstahují bílé odznaky, které může mít kůň na hlavě a nohách. Nikdy nenajdeme dva koně s naprosto totožnými odznaky.

Shrnutí

Milí čtenáři, nacházíte se nyní na konci první kapitoly. Gratuluji! Nyní Vás čekají závěrečné otázky, kterými si ověříte své znalosti. Po jejich zodpovězení si odpočíte.

Průvodce studia

1. Jak se nazývá část koňského těla, na které sedí jezdec?
2. Vyjmenujte části těla koně patřící do zdaní části těla.
3. Jaké zásady platí při měření výšky koně?
4. V jakých mírách se výška koně uvádí?
5. Vyjmenujte dvě jednobarevná a dvě vícebarevná zbarvení srsti u koní.
6. Charakterizujte co jsou to odznaky a kde se vyskytují.

Otázky na závěr

Odpovědi na otázky:

1. Střední část těla
2. Zád' koně a zadní končetiny
3. Výška se měří od země k nevyššímu místu kohoutku. Kůň musí stát pravidelně na rovném povrchu s rovnoměrně rozloženou vahou mezi všechny 4 končetiny.
4. V pěstech.
5. Jednobarevné zbarvení: vraník a ryzák, vícebarevné zbarvení: grošák a hnědý strakoš.
6. Odznaky jsou bílá místa na hlavě a končetinách koně.

Řešení otázek

Seznam zdrojů použité literatury:

- HERMSEN, Josée. *Encyklopedie koně*. Čestlice: Levné knihy KMa s. r. o., 1998. ISBN 978-80-7234-718-0.
- PARKEROVÁ, Jane. Z anglického originálu přeložil Štěpán VRBA. *Koně: začínáme jezdit na koni*. 2. vyd. Havlíčkův Brod: Fragment, 2002. ISBN 80-720-0670-3.
- Webové stránky České jezdecké federace dostupné online na www.cjf.cz.
- GOTTHARDOVÁ, Lenka a Jiří MÍKA. *Jezdectví do kapsy: pro střední školy*. 3., přeprac. vyd. Editor Jaroslava Podškubková, Jiří Pospíšil. Hostomice pod Brdy: L. Gotthardová, c2000, 152 s. Maturita v kostce. ISBN 80-238-5687-1.

8 Závěr

Všude ve světě je distanční studium hojně využíváno a i u nás v České republice je stále více atraktivní formou studia, především pro svou časovou nenáročnost, dobrou věkovou dostupnost a možnost studovat z domova. Pravděpodobně nejrozšířenější studijní oporou pro distanční vzdělávání je právě tištěný distanční text. K práci s ním nejsou potřeba žádné speciální pomůcky ani technika, proto je i nejlépe dostupný. To bylo i jedním z důvodů proč jsem se v bakalářské práci rozhodla distančními texty zabývat.

Někteří lidé si mohou distanční text představovat jako klasickou učebnici, obsahující holá fakta, která je třeba si při samostudiu osvojit. Tato představa je ovšem velice mylná. K tomu, aby bylo samostudium efektivní, je třeba vytvořit text, který bude studujícímu nahrazovat kontakt s vyučujícím a zároveň bude obsahovat veškerá fakta, pro probíranou látku důležitá. Tvorba takového plnohodnotného studijního materiálu není vůbec jednoduchá, neboť obnáší dodržení mnoha zásad a pravidel a využití velkého množství speciálních prvků. Před tvorbou je třeba nastudovat nepřeberné množství odborných pramenů, které se problematikou distančních textů a distančního vzdělávání zabývají. Cílem bakalářské práce proto bylo nejdůležitější myšlenky několika takových pramenů popsat do jednoho dokumentu a následně je využít i v praxi. V praktické části práce jsem dle teoretických informací vytvářela ukázkou jedné kapitoly distančního textu, ve které jsem chtěla především ukázat v praxi všechny náležitosti, které by distanční text měl obsahovat.

Ačkoli se tvorba takového textu jeví jako něco poměrně jednoduchého, sama jsem byla překvapena, kolik práce je zapotřebí. Aby došlo k obsažení veškerých prvků důležitých pro distanční text, je nutné si dopředu vše pečlivě rozmyslet a rozvrhnout. Opravdu náročná je také grafická úprava textu, při které se musí dbát především na přehlednost. To může být velmi náročné, pokud musíte do samotného učebního textu zapracovat množství průvodních a aktivizujících prvků, které mají za úkol nahradit roli vzdělavatele a usnadnit studujícímu orientaci a práci s textem. Doufám, že se mi v bakalářské práci podařilo obsáhnout vše potřebné pro tvorbu distančních textů, a že se tato práce stane užitečnou oporou pro všechny, kdo se rozhodnou nějaký studijní distanční text vytvořit.

9 Seznam použitých zdrojů

Autorský zákon. [online]. [cit. 2014-02-20]. Dostupné z: http://www.osa.cz/media/90809/%28autorsk_375%20z_341kon%29.pdf.

DVOŘÁKOVÁ, Eva. *Několik poznámek o distančním vzdělávání*. Vyd. 1. Liberec: Technická univerzita, Referát distančního vzdělávání, 1999, 36 s. ISBN 80-708-3332-7.

EGER, Ludvík. *Jak tvořit distanční text*. 1. vyd. Plzeň: Západočeská univerzita, 2000, 45, 11 s. ISBN 80-7082-651-7.

GOTTHARDOVÁ, Lenka a Jiří MÍKA. *Jezdectví do kapsy: pro střední školy*. 3., přeprac. vyd. Editor Jaroslava Podškubková, Jiří Pospíšil. Hostomice pod Brdy: L. Gotthardová, c2000, 152 s. Maturita v kostce. ISBN 80-238-5687-1.

HERMSEN, Josée. *Encyklopedie koně*. Čestlice: Levné knihy KMa s. r. o., 1998. ISBN 978-80-7234-718-0.

Jaký je rozdíl mezi dálkovým a distančním studiem?. [online]. [cit. 2014-12-21]. Dostupné z: <http://www.nuov.cz/jaky-je-rozdil-mezi-dalkovym-a-vecernim-studiem>.

KAŠPAROVSKÝ, Karel a Jiří MÍKA. *Zeměpis v kostce: pro střední školy*. 1. vyd. Editor Jaroslava Podškubková, Jiří Pospíšil. Praha: Fragment, 2008, 152 s. Maturita v kostce. ISBN 978802530586712008.

MILLER, Ivan a Karel NĚMEJC. *Evaluační ve vzdělávání: textová studijní opora*. Vyd. 1. Editor Jaroslava Podškubková, Jiří Pospíšil. V Praze: Česká zemědělská univerzita v Praze, Institut vzdělávání a poradenství, 2014, 78 s. Maturita v kostce. ISBN 978-80-213-2455-8.

ORZELOVÁ, Lenka. Jak psát Div. [online]. [cit. 2014-12-22]. Dostupné z: <http://projekty.osu.cz/synergie/dok/obecne/3-jak-psat-div.pdf>.

PALÁN, Zdeněk. Studijní opora DiV. [online]. [cit. 2014-12-22]. Dostupné z: <http://www.andromedia.cz/andragogicky-slovník/studijni-opora-div>.

PARKEROVÁ, Jane. Z anglického originálu přeložil Štěpán VRBA. *Koně: začínáme jezdit na koni*. 2. vyd. Havlíčkův Brod: Fragment, 2002. ISBN 80-720-0670-3.

PODŠKUBKOVÁ, Jaroslava a Jiří POSPÍŠIL a kol. *Didaktika distančního vzdělávání v prostředí vysoké školy*. Olomouc: VUP, 2006, s. 137. ISBN 80-244-1541-0.

PRŮCHA, Jiří a Jiří MÍKA. *Distanční studium v otázkách: (průvodce studujících a zájemců o studium)*. Vyd. 1. Praha: Národní centrum distančního vzdělávání, 2000, 39 s. ISBN 80-863-0216-4.

ROHLÍKOVÁ, Lucie a Jana VEJVODOVÁ. *Vyučovací metody na vysoké škole: praktický průvodce výukou v prezenční i distanční formě studia*. 1. vyd. Praha: Grada, 2012, 281 s. ISBN 978-80-247-4152-9.

Zkoušky základního výcviku jezdce. [online]. [cit. 2015-02-12]. Dostupné z: <http://www.cjf.cz/vzdelavani/zzvj/>.

ZLÁMALOVÁ, Helena. *Distanční vzdělávání a eLearning: učební text pro distanční studium*. Vyd. 1. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2008, 144 s. ISBN 978-808-6723-563.

ZLÁMALOVÁ, Helena. *Příručka pro autory distančních vzdělávacích opor: jak tvořit distanční studijní text*. Vyd. 1. Praha: Centrum pro studium vysokého školství, Národní centrum distančního vzdělávání, 2006. ISBN 978-808-6302-393.